

TAKIS

Exposició del 22 de novembre de 2019 al 19 d'abril de 2020

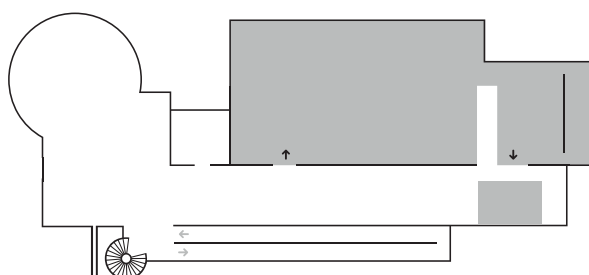
Takis, *Magnetic Fields* (detall), 1969. Solomon R. Guggenheim Museum, Nova York.
Donació parcial, Robert Spitzer, per intercanvi, 1970. © ADAGP, París i DACS, Londres
2019. Foto: Solomon R. Guggenheim Museum, Nova York

«L'electromagnetisme és una cosa infinita, invisible. [...] M'agradaria fer-lo visible per tal de comunicar-ne l'existència i fer-ne conèixer la importància. M'agradaria fer visible aquest món invisible, incolor, no sensual i nu que no ens pot irritar la vista, el gust ni el sexe. Aquest món que, simplement, és pensament pur.»

Takis

Edifici Meier

Planta 0

PANAYIOTIS VASSILAKIS, CONEGUT COM A TAKIS, va néixer a Atenes l'any 1925 i va morir recentment, el mes d'agost passat. Durant l'ocupació alemanya de Grècia, va formar part de la Resistència, i va estar empresonat durant la guerra civil grega, que va esclatar el 1946. Autodidacte, va començar estudiant l'escultura clàssica antiga. L'any 1954 va anar a París, ciutat on va viure durant llargs períodes i on va començar a explorar les possibilitats escultòriques de l'electromagnetisme. Per a Takis, les qualitats visuals de l'obra no eren les més rellevants: «El que m'obsessionava era el concepte d'energia».

L'exposició planteja un recorregut per alguns dels aspectes més destacats de l'obra de Takis, sense seguir un plantejament cronològic. A mitjans dels anys cinquanta, Takis va començar a experimentar amb l'ús de l'energia i del moviment en l'escultura. «El que m'interessava era introduir a l'escultura de ferro una força nova, ininterrompuda i viva. El resultat no era en absolut la representació gràfica d'una força, sinó la força mateixa.» Una de les primeres obres que trobarem serà *Magnetic Fields* (1969), un camp de petites escultures de ferro que s'activa a través d'imants que hi basculen per damunt. L'ús de l'energia magnètica funciona per la suspensió d'imants, cosa que aporta una sensació de lleugeresa i moviment que trenca amb les forces de la gravetat. El resultat és una comunicació entre materials que s'evidencia a través de la fascinació per les forces de l'energia invisible. El crític Alain Jouffroy va utilitzar l'adjectiu *télé magnétiques* per descriure aquestes obres.

Al llarg dels anys seixanta i setanta, Takis va incorporar radars, dials, antenes i quadres elèctrics a les seves obres com a maneres d'explorar els materials i els seus comportaments –activitat, d'altra banda, molt vinculada a la ciència–, però també com a maneres d'explorar el cosmos i el pensament mitològic: «El meu desig com a escultor era aprendre a utilitzar aquesta energia i, a través seu, intentar penetrar en els misteris còsmics». Els camps de forces electromagnètiques, tot i ser invisibles, es fan visibles en la seva obra i es converteixen en una forma de pensament.

Un conjunt important d'aquestes obres va ser presentat l'any 1960 a la galeria Alexandre Iolas de Nova York a manera d'instal·lació electromagnètica en la qual es qüestionaven les convencions de l'escultura. Aquest conjunt es reproduïx a l'exposició. D'altra banda, aquell mateix any Takis va dur a terme una acció amb la col·laboració del poeta Sinclair Beiles titulada *The Impossible: A Man in Space*. Beiles quedava suspès en l'aire per mitjà d'un sistema d'imants mentre recitava el seu *Magnetic Manifesto*: «Soc una escultura [...]. M'agradaria veure totes les bombes nuclears de la Terra convertides en escultures».

Així mateix, Takis explora el so a través de l'aire que mou les peces de manera atzarosa, però també utilitzant l'electromagnetisme per crear so deliberadament. Al llarg de l'exposició trobem diverses peces en les quals s'evidencia que les obres tenen la seva pròpia autonomia i el so no pot ser controlat totalment. La fricció, el desgast, el moviment van transformant el so que es produeix.

A principis dels anys seixanta, en un viatge en tren de Londres a París, una aturada va fer-li percebre els senyals lumínics que regulaven el trànsit ferroviari. A partir d'aquesta experiència va incorporar la llum a les seves obres per tal de continuar explorant la comunicació i l'energia, el potencial i el perill de la tecnologia. Els *Télélumière*s són assemblatges d'elements electrònics que incorporen mercuri per tal de manipular el tipus de corrent i crear fluxos. Una part dels *Signals* incorporen els dials de llum i la intermitència amb què s'emeten els senyals. Precisament a partir d'aquestes peces, Takis es va plantejar temes relacionats amb la producció i la distribució de les obres d'art. Les peces úniques que produïa quedaven relegades a un cercle reduït de compradors a causa dels preus que imposava el mercat. Per aquest motiu, va decidir fer una producció de múltiples important, cosa que no només abaratia els costos de producció, sinó que també permetia un preu molt més assequible, com una forma de democratització de l'art. També són interessants les accions al carrer com *Signaux feux d'artifice*, duta a terme l'any 1957 a París i en què va utilitzar focs artificials en l'escultura.

La presentació de l'exposició al MACBA inclou una part documental que amplia l'aproximació a Takis a partir de diversos documentals, entrevistes o fragments de reportatges d'exposicions, però també unes seccions dedicades a tres moments o aspectes destacables de la seva trajectòria, a més de materials relacionats amb la seva obra.

En primer lloc, cal esmentar la seva vinculació amb Signals (1964-1966), galeria londinenca i publicació que prenen el nom en homenatge a les obres de Takis titulades d'aquesta manera. Paul Keeler en va ser l'artífex, en col·laboració amb David Medalla i Guy Brett. El número d'octubre-novembre de 1964 de la revista va estar íntegrament dedicat a Takis, i aquell mateix any l'artista va presentar a la sala homònima l'exposició «Takis Magnetic Exhibition».

D'altra banda, entre els anys 1968 i 1969 Takis va rebre una beca al Center for Advanced Visual Studies, creat recentment dins el MIT (Massachusetts Institute of Technology), a Cambridge (EUA), on va poder col·laborar estretament amb científics i enginyers, que ell veia com a «poetes» i «creadors». A partir de les obres produïdes durant aquella estada va fer una exposició al mateix centre.

Finalment, cal destacar la vessant reivindicativa sobre l'estatus de l'artista, la més activista, vinculada a l'Art Workers' Coalition (AWC). El mes de gener de 1969, arran de l'exposició «The Machine as Seen at the End of the Mechanical Age», que es va veure al MoMA, Takis, en discrepància amb la decisió del comissari de la mostra, va decidir retirar la seva obra presentada, que formava part de la col·lecció del museu. A partir d'aquesta acció, es va fundar l'AWC, integrada per artistes, teòrics, crítics, cineastes, escriptors i membres del personal del museu. L'AWC promovia una transformació de la institució i del paper de l'artista.

L'any 2000 l'obra de Takis es va presentar al MACBA en el marc de l'exposició «Camps de forces. Un assaig sobre el cinètic», comissariada per Guy Brett. Es tractava d'un projecte que reflexionava sobre possibles models de l'univers, dins uns paràmetres de no-abstracció o no-representació, una especulació de fluxos, buits o cossos i matèria, a partir d'una revaloració de determinats aspectes de l'art cinètic i el llenguatge del moviment. Les obres de Takis van ser fonamentals en el projecte, dins el que Brett va anomenar «la força de la natura i l'opció estètica».

L'obra de Takis representa una forma de ruptura literal i estètica, una mena d'enfrontament productiu entre l'art, la ciència i el món contemporani. Takis investiga els materials, les seves propietats i els seus comportaments, la seva «espontaneïtat». Tal com diu Guy Brett, «el magnetisme creava l'exigu forat d'espai buit on hi ha tota l'energia i no hi ha res que es pugui veure o tocar. Fa que la matèria hi sigui present mitjançant la seva absència, demostra que la matèria és energia. El seu desafiament de la gravetat ens fa superar la visió de la gravetat com una simple força terrestre –sempre implícita en la tradició de l'escultura monumental– a favor d'una gravetat universal i multidireccional».

Exposició organitzada per la Tate Modern en col·laboració amb el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) i el Museum of Cycladic Art d'Atenes.

Comissariada per Guy Brett (crític i comissari independent), Michael Wellen (conservador d'art internacional, Tate Modern) i Teresa Grandas (conservadora, MACBA).

Publicació

Takis: La publicació presenta l'artista grec Takis (Panayiotis Vassilakis) i l'ús que fa del magnetisme, la llum i el so per crear noves formes artístiques. Amb textos de Guy Brett, Michael Wellen, Melissa Warak i Maïten Bouisset (conversa amb Takis). Publicació coeditada pel Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) i la Tate Enterprises Ltd de Londres (2019). Edicions en castellà i en anglès.

App del MACBA

Gaudiu de les fitxes explicatives i de locucions audiodescriptives d'una selecció d'obres de l'exposició, a més d'informació detallada de les exposicions i les activitats, així com vídeos, curiositats i tota la informació pràctica d'accés al museu.

Visites

A càrrec d'Antonio Gagliano i Albert Tarrats, artistes
Divendres, 18 h

Accessibilitat

Visites per a persones amb discapacitat auditiva o visual, i suports d'accessibilitat al «Parlem de...» (interpretació en llengua de signes, bucle magnètic i acompanyament per a persones amb discapacitat visual) disponibles amb sol·licitud prèvia a educacio@macba.cat.

Programa familiar

Magnetismes +- / ++
Taller a càrrec d'Experimentem amb l'ART. Adreçat a famílies amb nens i nenes de 2 a 5 anys
Dissabtes 23 i 30 de novembre, 7, 14 i 21 de desembre de 2019, 11, 18 i 25 de gener i 1, 8 i 15 de febrer de 2020, d'11 a 12.30 h

Parlem de...

Parlem de *Takis* amb Teresa Grandas, conservadora, MACBA
Dijous 12 de desembre, 18.30 h
Parlem de *Takis* amb Lolo & Sosaku, artistes
Dijous 19 de desembre, 18.30 h

Més informació a macba.cat.

Horaris

Dilluns, dimecres, dijous i divendres, d'11 a 19.30 h
Dimarts no festius, tancat
Dissabtes, de 10 a 20 h
Diumenges i festius, de 10 a 15 h

Els dissabtes, de 16 a 20 h, l'accés al museu és gratuït.

L'entrada del museu té validesa durant un mes. Activeu-la a la recepció i torneu tantes vegades com vulgueu.

Fes-te Amic del MACBA a partir de 18 € l'any.

MACBA

Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
macba.cat

Segueix-nos

#TakisMACBA

Mitjans col·laboradors

Amb el suport de

